

YEREL KALKINMA'DA KÜRESEL YAKLAŞIMLAR VE TÜRKİYE'NİN KONUMU

Bülent DARICI¹

Giriş

Yerel Kalkınma Yaklaşımı; yerel dinamiklerin harekete geçirilerek, yerel toplulukların fiziki, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak gelişimini sağlamayı hedefleyen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda küreselleşmeden ayrılrsa da küresel aktörler tarafından hem yönlendirilmekte hem de etkilere maruz kalmaktadır. Dünya nüfusunun dörtte üçlük bir kısmını oluşturan azgelişmiş ülkeler önemli bir kalkınma sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu soruna karşı, özellikle son elli yılda gösterilen ilgiye karşın bu ülkelerle sanayileşmiş ülkeler arasında büyük refah farklılıklarının bulunduğu, bu ülkelerde yaşayan milyonlarca insanın hâlâ yeterli beslenme, sağlık, eğitim gibi olanaklardan yoksun olduğu, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Zaman içinde evrim geçiren kalkınma kavramının bugün kendi kendine sürdürülebilene büyüme, üretim biçiminde yapısal değişme, teknolojik yenilik, sosyal, siyasal ve kurumsal yenileşme ve insanların yaşam koşullarında yaygın iyileşme gibi temel unsurlardan oluştuğu konusunda geniş bir görüş birliği bulunmaktadır (Adelman, I (2000)). Birçok diğer alanda olduğu gibi, kalkınma sorununa ilişkin tartışmalar da son yıllarda artan ölçülerde yaygın bir küreselleşme söylemi içinde yapılmaktadır. Kalkınma kavramının aksine, küreselleşmenin de yeterli bir kavramsal olgunluğa ulaştığı söylenemez. Bununla birlikte Küreselleşme, kendi başına değişimi sürekli kılan ve hız eksenli gelişmelerle daha uzun mesafelerle daha kısa sürede sınır ötesi yaşamı yakınlaştırma olgusu ile kendini göstermekte ve bununla birlikte dünyayı da büyük bir belirsizliğe doğru sürüklemektedir.

Çalışmamız ise yerel dinamiklerin küresel olarak topyekün harekete geçirilmesi ile ilgili olarak nasıl bir yolun takip edilmesi gerektiğinin yol haritası niteliğindedir.

¹ Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Doktora

Yerelleşme ve Küreselleşme Dinamiklerine Bakış

Yaşadığımız dönemde, hangi alanda olursa olsun yapılan tartışmaların başlangıç noktalarını küreselleşme ve küreselleşmenin etkileri oluşturmaktadır. Küreselleşme olgusu yaşamın her alanını etkileyen bir süreç haline gelmiştir. Bilgi çağı olarak da adlandırdığımız bu dönemde en çok tartışılan konuların başında yer alan bir diğer önemli konu ise yerelleşmedir. Küreselleşme eğilimleri dünyayı sallarken yerelleşme eğilimleri güçlenmekte, yerelleşmenin önemi de gün be gün artmaktadır. Küreselleşme esasen ticaret ve sermayenin özgür dolaşımı ve önündeki engellerin kaldırılması süreci olduğu kadar dünyada geçerli ekonomi politikası haline dönüşmesi, teknolojik yenilikler, bilgi işlem, iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması ve böylece işlem maliyetlerinin minimize edilmesi şeklinde kendisini göstermiştir. Teknolojinin gelişmesi, ulaşım, iletişim ve bilişim sektörlerinde devrim niteliğindeki ilerlemeler, malların, sermayenin ve insanların dünya üzerinde devinimini kolaylaştırmış ve hızlandırmıştır. İki kutupluluğun dağılması ile serbest piyasa ekonomisi üretim ve bölüşümde tek hakim sistem olarak ortaya çıkınca, küreselleşme daha da güçlenerek dünyaya yayılmıştır. Bu süreç içinde gelişme yolunda olan ülkelerin birçoğu mevcut politikalarında değişikliklere giderek ekonomilerini küresel piyasalara açmışlardır.

Küreselleşme, zenginleşmeyi, demokrasinin genel bir norm olarak kabul edilmesini ve böylece gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasını vaat ederken diğer yandan da geri kalmış ülkelerde bugün yol açtığı fakirleşme, gelir dağılımında oluşturduğu eşitsizlik, çevre felaketleri gibi konularda eleştirilmekte, hatta dünyanın birçok yerinde protesto edilmektedir.

Dünyanın küreselleşmesi ile birlikte küreselleşme de kendi adına bir yol haritası çizmiş ve kendi dinamiklerini belirlemiştir. Bununla birlikte yerelleşme de küreselleşmeye karşı kendi dinamiklerini oluşturmaya ve savunmaya çalışmıştır. Bunlar ise;

İletişim: İlerleyen teknolojiyle bireylerin günlük yaşamının vazgeçilmez unsuru haline gelen bilgisayar ağları, telefon sistemleri, elektronik kitle iletişim araçları ve tüm diğer yenilikler, insanlara, dünyadaki yerlerinin ve aradaki mesafelerin önemi olmaksızın, birbirleriyle anında iletişim kurma imkânı vermektedir. Küresel süreç içerisinde ise iletişimin önemi çok büyüktür. İletişim sayesinde küresel finans piyasaları daha çabuk ve daha hızlı hareket imkânı bulmaktadır. Yerelleşme bakımından ise mikro açıdan birey çerçevesinde olumlu (yerel piyasaların kalkınması rolüyle) görünmesine rağmen makro açıdan ise ülke güvenliğini tehdit eder duruma dönüşebilmektedir.

Bilgi toplumu: II. Dünya Savaşına kadar ülkelerin ekonomik faaliyetleri tarım ve sanayi alanında yoğunlaşmakta idi. Ancak küreselleşme sürecinde genel ve özel anlamda bilgi, zenginliğin asıl kaynağı olmaya başlamıştır. Bu yeni topluma 'bilgi toplumu', 'bilgi çağı', 'post-sanayi toplumu', 'hizmet ekonomisi' veya 'bilim toplumu' gibi çeşitli adlar verilmiştir. Yerel kalkınma boyutunda ise tarım sektörünün kaybolması ile tarım kesiminden ayrılan işçilerin istihdam sorunu ortaya çıkmıştır.

Çevre Sorunları: Küresel dünyadaki değişim ve düzensizlikler, ozon tabakasının delinmesi, dünya genelinde doğal kaynakların sınırlı hale gelmesi, çevre kirliliği, nükleer santrallerin ve kimyasal atıkların neden olduğu veya olabileceği zararlar gibi ekolojik sorunlar, ülkelerarası sınırların

önemi olmaksızın tüm dünyayı etkilemekte, ülkelerin kendilerini bu sorunlardan soyutlamasına olanak bırakmamaktadır. Bu sorunlar ise hem küresel boyutta hem de yerel boyutta kendisini göstermektedir.

Eşitlik ve Standartlar: Ülkelerin günlük yaşamlarında varolan sayısız teknik standart ve eşitlikler, hizmet standartları, demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin ölçütler, ulusal sınırların ötesinde uluslararası öneme ulaşmıştır. Artık, herhangi bir ülkedeki çevre yada insan hakları ihlalleri dünya kamuoyunu harekete geçirebilmekte ve bu konuda ilgili ülkeye baskı yapılmasını sağlayabilmektedir. Küresel boyutu ile herhangi bir sorun taşınmasına rağmen yerel boyutu ile bir bağımsızlık sorgulanmasına neden olmaktadır.

Ekonomi: Firmaların teknolojinin gelişmesi ile birlikte üretim metotlarında meydana gelen değişim ve gelişme ile Uluslararası firmalar dünya ticaretindeki paylarını giderek artırmışlardır. Bu durum dünyayı tek bir pazar haline getirmiş ve ekonominin dünyaca bağımsızlığı genel kabul görmeye başlamıştır. Küresel açıdan çok uluslu ve sınır ötesi büyük şirketler ülkelerin ötesinde bir konuma gelmiştir. Yerel açıdan ise KOBİ'lerin ve yerel kalkınmanın rekabet boyutunda zayıflamasına neden olmuştur.

Yukarıda değinilen unsurlar en temel dinamikler arasındadır. Bunlardan başka uluslar arası rekabet, küresel ve bölgesel anlaşmalar, kültürler arası değişim ve etkilenme gibi daha pek çok konular sayılabilir.

Küreselleşmenin Kalkınma Boyutuna Bakış

Ekonomik kalkınmanın kökleri XVIII. yüzyıla kadar dayanmaktadır. XX. yüzyılın da önde gelen inançlarından biri haline gelmiştir. İyi, adil ve mutlu toplumlara doğru ilerlemenin kaçınılmaz

olduğu inancı sosyalizmin çöküşü ve XX. yüzyılın son çeyreğinde kapitalizmin getirdiği tehlike ve eşitsizliklerle sarsılmış olsa da; temelde refaha giden bir yol olduğu inancı hâlâ varlığını sürdürmektedir.

Kuznets'in gelir arttıkça, gelir dağılımının bozulacağına işaret eden hipotezi (Kuznets, 1955 s.15) bugün birçok akademisyenden destek görmemektedir. Tam tersine kalkınma sürecinde adil gelir dağılımının büyümeyi arttıracakını ifade eden çalışmalar artmaktadır. Kuznets'in hipotezine göre, kalkınmanın başlangıcında düşük gelir düzeylerinde, gelir dağılımı nispeten daha adildir. Daha sonra gelir artarken gelir eşitsizliği artmaya başlar. Kişi başına gelir sanayileşmiş ülkelerin düzeyine yaklaştıkça gelir dağılımı düzelecek ve eşitsizlik azalacaktır. Dünyadaki gelir eşitsizliği iki boyutlu olarak ele alınmaktadır. Birincisi, ülkelerin gelir düzeyleri arasındaki farklılığa işaret eden ülkeler arası eşitsizlik, diğeri ise bir ülkede gelir dağılımının bozukluğunun ifadesi olan, ülke dâhilindeki farklı bölgeler arasındaki gelir eşitsizliğidir. Küreselleşme ile az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin gelir düzeylerinin birbirine yakınlacağı teorik olarak savunulsa da uygulamada tartışmalar sürmektedir (Çelikel D. A, 2005 s. 50).

Küresel kalkınma, kalkınma unsurlarıyla beraber ülkelerin makro boyutu ile topyekün bir gelişmişlik artışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel kalkınma unsurlarını ise şu şekilde sıralayabiliriz:

- Gelir eşitsizliğinin ortadan kaldırılması. (hem ülke içi hem de ülkeler arası)
- İşsizlik probleminin ortadan kaldırılması.
- Maliyetlerin minimum seviyede olması ve rekabet edilebilirlik.

- Gerekli yasal düzenlemelerin sağlanması.
- Sektörler arası uyumun sağlanması.
- Ar-ge yatırımlarının uygun seviyelere getirilmesi.

Yukarıda sayılan unsurlar, temel kalkınma unsurlarıdır. Bu unsurlar sadece küreselleşmenin değil aynı zamanda kalkınmanın temel ilkeleri olup yerel kalkınmada da gerekli unsurlardır. Küreselleşme ile birlikte yukarıda sayılan unsurlar günümüzde hala tartışılmaktadır.

Yerelleşme ve Kalkınma

Yerel olan, küresel olanın tek tipleştirici sürecine karşı, tepkiyle ortaya çıkan ya da daha görünür hale gelen bir olgudur. Günümüzde yerellikler, bazen ulus-devlet coğrafyasını alttan ve üstten zorlayan etnik, dinsel, cemaatçi hareketler, feminist hareketler, çevreci, pasifist hareketler, bölgeci hareketler biçiminde, bazen güçlü belirli bir kente ait olmak duygusu biçiminde ortaya çıkan ve bir muhalefet gücü taşıyan hareketlerdir. Ancak bunları yerel olarak adlandırıyor oluşumuzun nedeni, belirli bir coğrafya ile sınırlı türdeş kültüre işaret ediyor olmalarından çok, insanlara küreselleşme süreci içerisinde kaybolduğunu söylediğimiz coğrafi veya moral "bir yerdelik" duygusunu sağlıyor olmalarıdır. Yerel olan için iki seçenek vardır: ya hep yerel olarak kalarak, saflığını korumaya çalışmak ve bir yer arayışındaki insanları kendi içinde sabitlemek ya da küresel akışkanlığın yarattığı etkileşimler içerisinde melezleşmek. Birinci seçeneğin gerçekleşmesi zor, ama mümkündür. Ancak bu tür bir yerellik, bireyler/topluluklar için yeni bir hapisane demektir. İkinci seçenek, insanın çok-kimlikliliğine, bir yerde sabitlenemezliğine, sürekli arayış içinde oluşuna cevap veren seçenektir. Yerel, "evrensel" olan ile ilişkisinde kendisini

sürekli olarak yeniden tanımlamalı, özgürleştirici/ilerici yerel kimliklerle ilişki kurmaya, etkileşime girmeye açık olmalıdır (Alankuş, S, 2001 s.3).

Bir iktisadi kalkınma modeli olarak Yerel Ekonomik Kalkınma kısaca yeni iş alanları yaratacak ve kent ekonomisini canlandıracak en etkin politikaların belirlenmesi, bu politikaların en verimli şekilde bir araya getirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda Yerel Ekonomik Kalkınma bir yereldeki potansiyel ve gereksinimlere uyarlanmış, ağırlıklı iş olanakları/alanları yaratmak suretiyle ekonomiyi canlandırma, işsizliği önleme ve yoksullukla savaş üzerine geliştirilen yerel politika ve kavramlardan oluşur. Etkin yerel yönetim uygulanabilirlik açısından çok önemlidir. Ancak yerel yönetimlerin rasyonel-yasal otoritenin kurallarına göre karar almaları ve yönetim sürecini harekete geçirmeleri bu sürecin yasal olduğunu göstermekle birlikte meşruiyet kazandığını varsaymaz. Bu nedenle kamusal sorgulama, kamusal alana açık olarak hareket eden ve katılımcı, çoğul demokrasi temelinde örgütlenmiş yerel yönetim ile sivil erdemlere sahip yurttaşlık temelinde hareket eden kent kimliği arasındaki eklemleme noktası (Dagger, 1997; aktaran, Kahraman, Keyman, Sarıbay 1998) olarak oldukça önemlidir.

Sonuç olarak keskin bir reçete sunmayan bu yaklaşım; yerelin kendi özgül yapısından hareketle üretilecek, bütünlüklü bir ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal tahayyül ve stratejilere dayanmaktadır. Buradan hareketle vurgulanması gereken önemli bir nokta da; yerelin yalnızca yarışmacı potansiyellerinin ortaya çıkarılmasının yeterli olmadığı, bunun yanı sıra kendine dayanan, toplumun çalışan kesimlerini de gözeten gelecekte ekonominin temellerini oluşturacak stratejik sanayileri geliştirmeye çalışan bir yaklaşım olması

gerektiğidir. Yani yerele ilişkin yaklaşım, üst ölçekteki ulusal ve bölgesel oluşumlarla da dengeli bir organizasyon içerisinde olmalıdır (Kahraman, T., 2004).

Türkiye'nin Yerel Kalkınma Gelişimi

Türkiye'deki yerelleşmeye ve yerelin artan önemi karşısında izlenen politikalar üç düzlemde gerçekleşmektedir. Birincisi, küresel sistem ile eklemlenme sürecinde kentlerin, özellikle de İstanbul'un, oynayabileceği rollere ilişkindir. Bu roller İstanbul gibi Türkiye'yi dış dünyaya bağlayan kentlerin üstlenebilecekleri olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda referans verilen tartışmalar ve uygulanması planlanan politikalar uluslararası yazında "küresel kentler ağı" kavramsallaştırması çerçevesinde gelişmektedir. İkincisi, yarışan yerel birimler anlayışı içinde Anadolu kentlerinin yapabileceği çıkışlar üzerinedir. İstanbul'un bir finans ve iş dünyası olarak ön plana çıkarılması üzerine, yerellik düşüncesinin ikinci boyutunda imalat sanayinde "Anadolu Kaplanları" olarak adlandırılan bir takım yerel önceliklerin ön plana çıkışları ile bunların Batı'daki örneklerle benzer şekilde yarışmacı yerellikleri ele alınmaktadır. Üçüncüsü, yerelleşme ile demokratikleşme arasında kurulan ilişkiyi içermektedir. Türkiye'deki merkezi otoritenin güçlülüğü varsayımı karşısında yerelleşme ile demokratikleşme arasında bir ilişki kurulmakta ve yerelleşme ile bir yandan merkezi otoritenin gücünün dağıtılabilmesi, diğer yandan yerelin güçlenmesinin katılımı destekleyeceği yönünde politikalar izlenmekte ve tartışmalar bu yönde gerçekleşmektedir (Şengül, 2001, s:156-166).

Türkiye'nin 1980'lerde dışa açılması, küresel boyut anlamında dünya ile burun buruna gelmesi ve uyum

çabaları bu döneme rast gelmektedir. Ardından Gümrük Birliği (GB) ile bu sürece dâhil olma isteğini dile getirmesi, küreselleşmenin etkilerinin hissedilir şekilde ulaşmaya başlaması, topyekûn bir uyum sorununu da ortaya çıkarmıştır. Bu ortamda Türkiye daha çok Finansal boyutu ile küresel etkilere maruz kalmış ve krizler yaşamaya başlamıştır. IMF, Dünya Bankası, GB ve AB ile kendisini tam olarak küreselleşmenin kucağında bulan Türkiye, yavaş yavaş ilk şokları atlatarak krizlerle ve küresel dünya ile yaşamayı öğrenmeye başlamıştır. Bu arada, küresel etkiler Türkiye'yi yerel boyutu ile daha çok etkileyerek krizler döneminde büyük bir gelir dağılımı bozukluğunu da beraberinde getirmiştir. 1980'ler döneminde yerel olarak dünya ile bir adaptasyonu düşünmekten uzak davranan Türkiye yaşadığımız millennium döneminde kalkınma ve büyümenin köklerinin yerel yaşamla mümkün olduğunu anlamaya başlamıştır.

Yerel Kalkınmada Küresel

Öneriler

- Yerel Ekonomik Kalkınmanın başarısı için yerel dinamiklerin, potansiyelleri ortaya çıkarılmalıdır.
- Yerel yönetimlerle birlikte topyekûn bir kalkınma için tüm kesimlerin desteğinde ortak bir amaç geliştirmeli büyümenin teşviki, eşitsizliklerin azaltılması ve yoksulluğa karşı mücadele gerçekleştirilmelidir.
- Yerel Ekonomik Kalkınma birliklerinde yer alan organizasyonlara (kooperatifler, birlikler, sendikalar vb.) teknik ve mali destek sağlanmalı. Bu organizasyonlar mali yardımlar, krediler, vergi indirimleri, iş eğitimleri, teknik danışmanlık ile desteklenmelidir.

- Öncelikle yerel sermayenin canlanması hedeflenmeli, esnek şekilde yatırım teşvik edilmelidir. Yerel Ekonomik Kalkınma kapsamındaki önceliklerin sürdürülebilir bir mali plan çerçevesinde yaşama geçirilmesinin sağlanması için katılımcı ve şeffaf bir bütçe hazırlanmalıdır. Üretime dönüştürülemeyen yerel birikimlerin yerel ekonomiye kazandırılması için çeşitli teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir. Yerel yönetimlerin belirlediği olanak ve teşviklerle küçük ve orta ölçekli işletmelerin üretimi yerelin üstünlüklere sahip olduğu alanlara kaydırılmalıdır.
- Yoksul kesimlerin işgücü bilgi ve becerisindeki eksiklikler, ekonomik gelişmeden aldıkları payın artmasının önündeki en büyük engeldir. Yerel yönetimler uygun iş eğitimi sağlayarak bu kesimlerin istihdam koşullarını yaratmalıdır. Yerel yönetim ve oluşturulan koalisyonlar, mevcut işgücü verilerini toplamalı ve bu verileri kullanarak Yerel Ekonomik Kalkınmanın etkinlik ve ürünlerini artırmalıdır.
- Yerel yönetimler kentsel gelişmeyi yasaklarla kontrol etmek yerine teşvik etmeli ve yönlendirmelidir. Gelişme potansiyeline sahip araziler belirlenmeli, gelişme için hazırlanmalı ve sonra da kullanıma açılmalıdır. Planlama eyleme yönelik bir rehber oluşturmalı, geleceğe yönelmeli ve kentsel getirim kentsel eşitsizlikleri azaltmak için yeniden paylaşımını sağlamalıdır.
- Altyapı yatırımlarının ekonomik büyüme, istihdam, üretim, gelir dağılımı ve yoksullukla savaş

konularında çok önemli etkileri görülmektedir. Bu anlamda hizmette halka yakınlık ilkesi uygulanmalı, yerel nüfusa ve yerel girişimciye sağlanacak temel hizmetler ile sağlıklı ve temiz bir çevre taahhüt edilmelidir. Yerel Ekonomik Kalkınmanın başarısının esas göstergelerinden biri yerleşmedeki yaşam kalitesi olacaktır.

- İktisadi üretimden dışlanmış kesimlerin, yoksulluktan kurtulma yolunda bir bilinç geliştirmeleri, iç dayanışması olan emek örgütleri ile üretime katılmaları böylece siyasal alanda etkileme ve pazarlık etme güçlerini elde edebilmeleri için, pazarlama ve tüketim kooperatifleri kurulmalıdır. Böylece küreselleşmiş dünya yapısına eklenemeyen ve bunun sonucu dışlanan kesimler yaşam koşullarını geliştirebilir, karar alma süreçlerinde etkin rol üstlenebilirler.

Sonuç

Küresel yaklaşımların sunduğu yerel kalkınmanın aleyhine gerçekleşen bazı yanlışlıklar yerel çöküntüler olarak ülkeyi etkilemekte ve yerel söylemleri kuvvetlendirmektedir. Küreselleşmenin aleyhine, Yerel Ekonomik Kalkınmanın uygulanması sonucunda, yerel kalkınmada yaratılacak olan büyüme ve gelişim, eşit olmayan gelişme ile mücadele de önemli bir rol üstlenecektir.

Bu iki farklı yaklaşımın dengesini bulmak, sürekli diyalog ve demokratik mekanizmaların değişime olanak veren bir süreç haline getirilmesi ile sağlanabilir. Bu politikaların hangi yönetim birimleri ve hangi kesimler tarafından hangi kademe ve ölçeklerde nasıl yürütüleceği konusunda belli kıstaslar önerilmiştir. Verilen çerçevede yerel yönetimleri rolüne ilişkin olarak

bireysel yaratıcılığın ve dinamizmin dikkate alınması önemlidir. Merkezi yönetimin gelişmenin önünü açıcı düzenlemeler yapması dengeleri koruyacak mekanizmalar oluşturulması büyüklüğü ve gücüne karşı ataletin bulunması karşısında yüzlerce yerel yönetim birimi küçüklük, çeviklik nedeniyle dinamizm ve yaratıcı rolünü kolaylıkla üstlenebilirler. Liberal ekonomilerle merkezden kontrollü ekonomiler, dev şirketlerle küçük teknoloji firmaları arasındaki fark da burada yatmaktadır. Devasa merkezi sistemlerin hantallığı ile küçük fakat hareketli yerel birimlerin yaratıcılığı bugün bile yaşanmaktadır. İleri teknolojilerin ve yöntemlerin kullanımında daha çabuk karar verebilen ve harekete geçen yerel birimler daha

etkin organizasyonlar kurabilmekte ve hızlı çözümler üretebilmektedirler. Bu ortamın sağlanması ise şunlarla mümkündür;

- Gerekli iletişim, ulaşım vb. alt yapıların oluşturulması,
- Ekonomik dinamizmin birlikte geliştirilmesi, verimliliğin artırılması,
- Yönetimde dinamizmin birlikte sağlanması, esneklik, hızlı karar ve çözüm üretilmesi,
- Birlikte kaynak yaratılması ve dağıtılması,
- Planlama ve diğer metropoliten yönetim araçlarının daha etkin olarak kullanılması için gerekli düzenlemelerin yapılması.

Kaynakça

- ADELMAN, I, Fifty Years of Economic Development: What have we Learned? www.worldbank.org/research/abcde/eu52000/pdf/files/adelman.pdf, (2000).
- ALANKUŞ, S., Globalleşme, Yerelleşme ve Yerel Medya, (2001), www.bianet.org, Erişim Tarihi: 11-02-2007.
- ÇELİKEL D. A., Küreselleşmenin Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Üzerindeki Etkileri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, (2005).
- KAHRAMAN, T., Türkiye İçin Alternatif Bir Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Yaklaşımı, (2004), <http://www.ari.org.tr/images/content/Tayfun%20Kahraman.doc> Erişim Tarihi: 24-02-2007.
- KAHRAMAN, Hasan Bülent & KEYMAN, E. Fuat & SARIBAY, Ali Yaşar Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim, WALD Yayınları İstanbul, (1994).
- KUZNETS, Economic Growth and Income Inequality in the World, (1955).
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu ANKARA, (2000). <http://ekutup.dpt.gov.tr/dunya/oik560.pdf>
- ŞENGÜL, Tarık Kentsel Çelişki ve Siyaset, İstanbul: WALD Yayınları. (2001). www.gençbilim.com Erişim Tarihi: 14-01-2007.